

Fremme af Procesførelsens Hurtighed. I Stedet derfor skal der nu være 3 Instanser. Det bliver, for at sige det rent ud, noget Kludder. Ikke et eneste Menneske kan faa en Sag for Højesteret, før den først har været ved Underretten og Overretten. Jeg synes, at enhver, uden at han behøver at være sagkyndig, kan begribe, hvorledes dette hænger sammen. Enhver kan forestaa, at dette kun kan tjene Sagføernes Interesser. Saa vidt jeg kan se, er denne Ordning udmærket for een Slags Mennesker, nemlig Sagførerne, de ville tjene meget, og der vil blive langt mere Brug for dem; men dermed er ikke sagt, at Befolkningen eller Staten kan være tjent dermed.

Hvorfor man gik til dette, ved jeg egentlig ikke, men sandsynligvis er det for at befri Landsretten for Arbejde. Men de Herrer vide dog saa meget om Proces, at det ikke er noget Arbejde for en Ret, at der veksles Indlæg for den, af den Slags kan man besørge 200 Sager i en Time, thi i Almindelighed kommer Sagen blot frem, man faar Anstand, og saa forsvinder man, det gøres yderst hurtigt; der besørjes hver Maaned i Hof- og Stadsretten vistnok hundrede Sager og maaske mere. Det er ikke det, der tager Tid.

Men foruden at man har lagt dette hen til Underdommerne, har man ladet endnu en Ting blive ved dem, det er de administrative Forretninger. Proceskommissionen siger: Befolkningens store Fler-tal har at gøre med de smaa Processer, og vi skulle lette det for dem, det skal være saa billigt og hurtigt som muligt. Derfor skulle Dommerne undersøge Sagen, og derfor skal der kun være to Instanser, og Dommerne skulle ikke have administrative Forretninger. I Stedet for er det blevet til, at Dommerne have administrative Forretninger; alle Sager skulle bringes for Underdommerne ligesom nu, og Dommerne skulle alligevel oplyse Sagerne. Jeg skal sige Dem, mine Herrer, hvad det gaar ud over, det gaar ud over det, man vil reformere, nemlig Sagerne, det kan enhver begribe. Det vil gaa, som vi have set Eks-empler paa i København, hvor der ogsaa er en Ret, der skal oplyse Sagerne, at Sagerne ere saa mange, at der ikke kan blive Tid til dem. Paa samme Maade vil det gaa ved Underretterne udenfor København, i alt Fald mange Steder, at Dommeren ikke har Tid til at beskæftige sig indgaaende med civile Sager. Han har saa mange administrative Forretninger og saa desuden Forberedelse af Landsretssager.

Det er et Faktum, som ingen kan forandre, saaledes er det, saadan vil det blive.

Med Hensyn til kriminelle Sager, Forbrydersager, har jeg allerede fremhævet min Frygt for, at Bestemmelsen om egen Tilstaaelse skal virke lige imod det, man tilstræber, at den blot skal føre til meget længere Varetægtsarrest og meget større Tryk paa tiltalte, end der nu er Tale om. Men ganske vist, hvis man følger den ærede Ordførers Mening, at Bestemmelsen ikke har noget at sige, gør den selvfølgelig ikke noget. I øvrigt maa man være højest betænkelig, og det have samtlige de Praktikere, som ere til Stede, indset, ved at indføre Nævningssystemet samtidig med at beholde det inkvisitoriske System. Det er en Betænkelighed, man har ikke blot teoretisk, men hentet fra flere Lande, hvor de have Nævningssystemet og samtidig det inkvisitoriske System. Det er en Erfaringsætning, som gælder overalt, at den første Betingelse, man har for at vinde Samstemning hos de ulærde Mænd, der sidde som Nævninger, er, at man kan sige til dem, at her gælder, hvad Englænderne kalde: fair play, det vil sige lige Spil. Men det er ikke lige Spil, naar man arresterer en Mand, at man — man giver ham ganske vist en Forsvarer, som dog ikke maa tale med ham umiddelbart, forinden han giver Svar — lægger Pligten til at udforske paa den overordnede Dommer, denne har det i sin Haand at holde ham i Varetægtsarrest, han har det i sin Haand at gøre ham Livet saa pinagtigt, at vedkommende til sidst opdager, at naar han skal vælge mellem et af to, enten at holde gode Miner med sin Forsvarer eller med sin Dommer, vil han foretrække at holde gode Miner med den sidste. Dette kan gaa, naar Sagen skal bedømmes af retslærde, men jeg ved ikke, hvorledes det skal gaa, naar den skal bedømmes af ulærde, af Nævninger. Det forekommer mig, at man maa være lige bekymret for hver af de to Ting, baade at Nævningerne frifinde uden Grund, og at de dømme uden Grund. Men altsaa, naar en Retssag kommer for Nævninger og er oplyst ved det inkvisitoriske Forhør, ville Nævningerne jævnlige være tilbøjelige til at mene, at man er gaaet Manden for nær, i hvert Fald, at det er en Æressag for de retslærde Dommere, for Dommerkollegiet at faa Manden dømt. Derfor har Anklageprincippet sin store Betydning, idet Forhørsdommeren, den, der afholder Forhøret, aldeles ikke er pligtig til at blande sig i